

TEREN TR. TEKSTY

CIEŚLAK | KARASIŃSKA
PRZEPIÓRSKA / ROWICKI
SZYMANIAK | TROJAN

TEREN TR. TEKSTY

CIEŚLAK | KARASIŃSKA
PRZEPIÓRSKA / ROWICKI
SZYMANIAK | TROJAN

nova dramaturgia 11
TR
warszawa

ND¹¹

Tit Anik

copyright © by Ola Cieślak

Ewelina płacze

copyright © by Anna Karasińska

#jaś #i #małgosia

copyright © by Michał Szymaniak

Dokument podróży

copyright © by Piotr Rowicki

Grind/r

copyright © by Piotr Trojan

Wydawca

www.trwarszawa.pl

Kurator programu Teren TR

Roman Pawłowski

Redakcja

Jacek Telenga

Korekta

Anna Hegman

Projekt okładki

Grzegorz Laszuk^{K+S}

Łamanie

Książki + Strony

ISBN 978-83-929044-7-2

Warszawa 2015

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

NARODOWY
PROGRAM
ROZWOJU
CZYTELNICTWA

TEREN OPOWIEŚCI

Książka, którą mają Państwo przed sobą, nie jest typowym zbiorem gotowych sztuk dla teatru. To antologia scenariuszy i partytur teatralnych powstałych podczas warsztatowego programu Teren TR, prowadzonego w TR Warszawa w sezonie 2014/15. Jego celem było poszukiwanie nowych sił teatralnych i dramaturgicznych, nowych pomysłów na spektakle i sztuki teatralne. Liczyliśmy na odzew, ale rezultaty przerosły nasze oczekiwania – na ogłoszony przez nas konkurs nadesłano ponad 160 projektów, pochodzących nie tylko od twórców teatralnych, ale także artystów z innych dyscyplin: sztuk wizualnych, filmu, grafiki, tańca. Ostatecznie wybraliśmy pięć projektów, które zostały zrealizowane na scenie. Dwa z nich: *Grind/r* i *Ewelina płacze* weszły na stałe do repertuaru TR Warszawa.

Teksty tu opublikowane powstawały w bliskim kontakcie z teatrem i publicznością i to właśnie odróżnia je od większości powstających dzisiaj dramatów. Były rozwijane podczas warsztatów i czytań, wielokrotnie zmieniane i poprawiane. Swój ostateczny kształt osiągnęły na scenie TR Warszawa podczas pokazów finałowych w czerwcu 2015 roku, które razem z autorami i autorkami projektów zrealizowali zaproszeni twórcy: reżyserzy, scenografowie, choreografowie, artyści wideo, muzycy i aktorzy.

Ta książka to dokument rozłożonej na wiele miesięcy pracy, która wyłoniła nowe talenty reżyserskie i dramaturgiczne. Prawie wszyscy autorzy i wszystkie autorki to debiutanci, większość przyszła do teatru z innych dyscyplin: Ola Cieślak jest wziętą graficzką i ilustratorką książek, działającą pod pseudonimem Ola z Bloku, Anna Karasińska jest reżyserką filmową, Michał Szymaniak studiuje scenopisarstwo w łódzkiej Filmówce, a Piotr Trojan i Agnieszka Przepiórska to aktorzy. W tym gronie tylko Piotr Rowicki jest zawodowym drama-

topisarzem, ale jego rola w programie była osobna: pomagał aktorce Agnieszce Przepiórskiej w zbudowaniu scenariusza jej autorskiego performansu.

Może właśnie dzięki temu, że dla wielu autorek i autorów było to pierwsze spotkanie z dramaturgią, ich prace są świeże, oryginalne, odważne. Nie ma tu dwóch podobnych pomysłów na formę. Każdy tekst przynosi inny język sceniczny, inne spojrzenie na teatr i rzeczywistość. *Dokument podróży* Przepiórskiej i Rowickiego to oparta na faktach opowieść o aktorce, która jako dojrziała kobieta odkrywa, że jest z pochodzenia Żydówką, i próbuje skonfrontować się z wypartą, rodzinną traumą. W tym celu odbywa podróż do swoich korzeni, która prowadzi przez Suwałki i Tel Awiw. W warstwie formalnej *Dokument podróży* to połączenie filmu dokumentalnego i performansu, w trakcie którego Przepiórska komentuje pokazywane na ekranie fragmenty filmowe i razem z dziennikarzem Jackiem Żakowskim wciąga do dyskusji publiczność, aby wspólnie zrozumieć lęki swojej bohaterki.

Grindr Piotra Trojana oparty jest na autentycznych doświadczeniach autora, który przez rok umawiał się z mężczyznami za pomocą aplikacji randkowej na telefony mobilne Grindr. Tekst jest przetworzonym zapisem jego spotkań z partnerami o różnym pochodzeniu, wieku, statusie społecznym i wykształceniu. To obraz drugiego, ukrytego życia metropolii, a jednocześnie analiza fenomenu seksu w epoce cyfrowej, który zamiast łączyć, coraz bardziej oddala ludzi od siebie. Wbrew pozorom nie o seks tu w istocie chodzi, albo nie tylko o seks, ale o potrzebę bliskości, akceptacji, emocjonalnego związku.

Ewelina płacze Anny Karasińskiej jest odpowiedzią na specyficzną sytuację warsztatu teatralnego, w której znalazła się autorka. Aktorzy biorący udział w tym projekcie próbują zagrać siebie samych, wyobrażonych przez kogoś innego. Tekst, który wypowiadają, powstał w całości podczas warsztatów, jest skonstruowaną mieszanką fantazji, obiegowych opinii i wizerunków medial-

nych aktorek i aktorów z zespołu TR Warszawa. To krytyczne spojrzenie na konwencjonalny teatr, w którym aktorzy muszą grać narzucone role, nie mając na nie wpływu, ale też opowieść o tym, jak bardzo nasze własne wyobrażenie o sobie samych różni się od tego, jak widzą nas inni.

Sztuka Michała Szymaniaka *#jaś #i #małgosia* to z kolei współczesna wersja klasycznej baśni braci Grimm, osadzona w realiach współczesnej Warszawy. Bohaterami są nastolatki, którzy żyją jednocześnie w świecie realnym i wirtualnym – jako sieciowe awatary. Szymaniak pokazuje starcie pokoleń: rodzice Jasia i Małgosi należący do pokolenia beneficjentów polskiej transformacji wciąż jeszcze wierzą w religię sukcesu i niewidzialną rękę wolnego rynku, która rozwiąże wszystkie problemy, także wychowawcze. Ale świat zmienił się od lat 90., przypomina ciemny las, w którym nowe pokolenie musi samo wyrąbywać sobie przestrzeń do życia i za nic ma wartości starszej generacji.

Wreszcie *Tit Anik*, najbardziej poetycki z projektów Terenu TR, baśń dla dorosłych łącząca konwencję japońskiego teatru noh, komiksu i estetyki kawaii. Siedmioletnia Anik zostaje porwana przez falę różowej melasy podczas katastrofy elektrowni glukozy-nuklearnej. Po 20 latach wyptywa jako przetrwiona przez nową rzeczywistość heroska, która w nowym bogu – Hell'o'kitty – upatruje swojego ojca. Ola Cieślak czerpie intensywnie z zasobów popkultury, aby opowiedzieć w gruncie rzeczy archetypiczną historię o dojrzewaniu i odkrywaniu własnej tożsamości. Żeby do niej dotrzeć, Anik, tak jak wiele superbohatek przed nią, musi się zmierzyć z własnymi demonami.

Tym, co łączy te tak różne teksty, jest temat złożonej tożsamości współczesnego człowieka. Jak przetrwać w rzeczywistości, w której zatarty się granice między światem wirtualnym i realnym? Jak zbudować siebie ze sprzecznych opowieści i opinii, które świat ma na nasz temat? W jaki sposób doświadczenia

i wybory poprzednich pokoleń kształtują myślenie, emocje i lęki nowych generacji? Jaki mamy wpływ na to, czym się stajemy, a na ile jesteśmy zdeterminowani przez otoczenie? Do jakiego stopnia określa nas przynależność do narodu albo grupy religijnej? W jaki sposób przymus autokreacji wpływa na to, kim jesteśmy naprawdę? Uczestnicy i uczestniczki Terenu TR stawiają na każdym kroku pytania o podstawowe kwestie dla dzisiejszego człowieka. Odpowiedzi próżno szukać w Wikipedii.

Jest jeszcze jedna cecha łącząca scenariusze z Terenu TR: wszystkie są opowieściami. Nie jest istotne, czy są oparte na prawdziwych historiach, jak *Grind/r* i *Ewelina płacze*, czy zbudowane są z bajkowej fikcji, jak *#jaś #i #małgosia*, czy mają formę performansu, jak *Dokument podróży*, czy też pop-opery, jak *Tit Anik* – wszystkie na swój sposób porządkują i opowiadają rzeczywistość za pomocą wyrazistych bohaterów i dramatycznego konfliktu. W dzisiejszej, przeładowanej informacjami, trudnej do ogarnięcia, chaotycznej rzeczywistości dramat pozostaje jednym z ostatnich narzędzi pozwalających opisać i zrozumieć świat. Autorki i autorzy zamieszczonych tu sztuk doskonale o tym wiedzą, dlatego warto ich posłuchać.

Roman Pawłowski

BIOGRAMY AUTORÓW

Ola Cieślak (1981) – absolwentka Wydziału Grafiki, Pracowni Projektowania Książki na Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Autorka książek *Love Story, Od 1 do 10, Złe sny, Co wypanda, a co nie wypanda?* oraz *Co by tu wtrąbić?*. Związana z Wydawnictwem Dwie Siostry jako autorka tekstów i ilustracji. Zajmuje się również projektowaniem graficznym, współpracuje z prasą, agencjami reklamowymi i indywidualnymi klientami.
www.olazbloku.pl

Anna Karasińska (1978) – studiowała na Akademii Sztuk Pięknych w Łodzi oraz na Uniwersytecie Łódzkim (filozofia). Absolwentka reżyserii w Państwowej Wyższej Szkole Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej im. Leona Schillera w Łodzi. Jej szkolne filmy krótkometrażowe, a także fabuły i filmy dokumentalne były pokazywane na kilkudziesięciu festiwalach na całym świecie, zdobyły także kilka międzynarodowych nagród.

Agnieszka Przepiórska (1979) – rozpoczęła swoją drogę zawodową w Teatrze Dramatycznym im. Jerzego Szaniawskiego w Wałbrzychu, gdzie pracowała m.in. z Piotrem Kruszczyńskim, Moniką Strzępką, Arturem Tyszkiewiczem. Później, już jako niezależna aktorka, współpracowała z teatrami w Bielsku-Białej, Zielonej Górze, Szczecinie i Koszalinie, gdzie występowała m.in. w sztukach *Tak wiele przeszliśmy, tak wiele przed nami, Trzy siostry, Białe baloniki, Królowie dowcipu, Kartoteka* reżyserowanych przez Piotra Ratajczaka. Wspólnie z nim, a także dramaturgiem Piotrem Rowickim zrealizowała w Teatrze WARSawy wielokrotnie nagradzane monodramy *I będą święta* i *Tato nie wraca*. Członkini zespołu „Pożar w burdelu” Michała Walczaka i Macieja Łubieńskiego.

Piotr Rowicki (1975) – z wykształcenia historyk, dramaturg, autor kryminałów, powieści i książek dla dzieci. Zadebiutował sztuką *Przylgnięcie* przygotowaną w Laboratorium Dramatu. Dwukrotny laureat Metafor Rzeczywistości – konkursu poświęconego polskiej dramaturgii, organizowanego przez Teatr Polski w Poznaniu.

Michał Szymaniak (1992) – student scenopisarstwa w Państwowej Wyższej Szkole Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej im. Leona Schillera w Łodzi. Autor tomu poezji *rozrywka* oraz tekstów literackich publikowanych m.in. w „Lampie”, „Wakacie”, „Ricie Baum”, na portalu „dwutygodnik.com”.

Piotr Trojan (1986) – aktor Teatru Nowego im. Kazimierza Dejmka w Łodzi, absolwent Wydziału Aktorskiego Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej im. Leona Schillera w Łodzi. Za rolę Basiniego w spektaklu *Cztery* na podstawie *Niepokojów wychowanka Törlessa* Roberta Musila w reżyserii Szymona Kaczmarka z Teatru Studyjnego w Łodzi otrzymał pierwszą nagrodę aktorską na łódzkim Festiwalu Szkół Teatralnych w 2009 roku, w 2012 roku został nagrodzony Złotą Maską za rolę Ifigenii w spektaklu *Ifigenia* w reżyserii Tomasa Bazana. Jest stypendystą Ministra Kultury i Prezydenta Miasta Łodzi, stworzył przewodnik po stolicy *Usłysz mnie Warszawa*, słuchowisko radiowe *Posłuchaj mnie Miron* oraz wideobloga *Z miłości do Łodzi*. Współpracował z wieloma reżyserami teatralnymi i filmowymi, m.in. Tomaszem Bazanem, Szymonem Kaczmarkiem, Marcinem Liberem, Jakubem Porcari, Wiktorem Rubinem.

SPIS TREŚCI

ROMAN PAWŁOWSKI	
<i>WSTĘP</i>	5
OLA CIEŚLAK	
<i>TIT ANIK</i>	9
ANNA KARASIŃSKA	
<i>EWELINA PŁACZE</i>	59
AGNIESZKA PRZEPIÓRSKA / PIOTR ROWICKI	
<i>DOKUMENT PODRÓŻY</i>	77
MICHAŁ SZYMANIAK	
<i>#JAŚ #1 #MALGOSIA</i>	87
PIOTR TROJAN	
<i>GRIND/R</i>	127
BIOGRAMY AUTORÓW	165